

Ενδοσχολική επιμόρφωση

Μονάδα Ποιότητας και Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου

Τμήμα Γ΄

Οκτώβριος 2024

Ενδοσχολική επιμόρφωση

Μαρία Νίκα, Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
Σταυρούλα Βούρβουλη, Σύμβουλος Β' ΙΕΠ
Χριστίνα-Ερριέττα Συκά, Σύμβουλος Β' ΙΕΠ

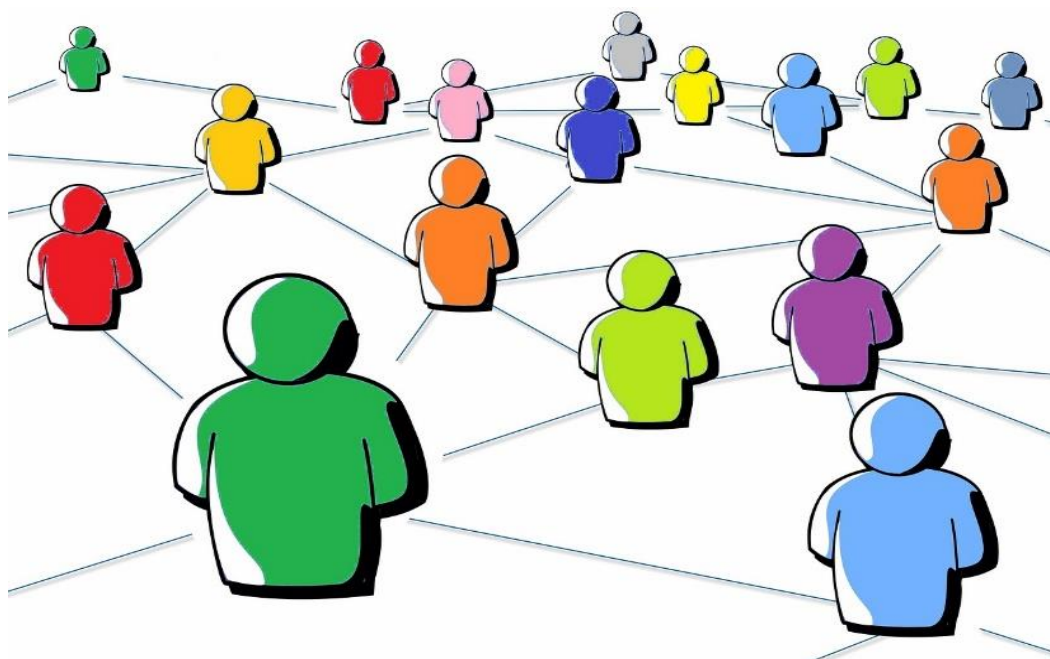
Μονάδα Ποιότητας και Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου

Τμήμα Γ' Επιμόρφωσης & Αξιολόγησης εκπ/κού έργου και εκπ/κών, Ευρωπαϊκής και
Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οκτώβριος 2024

Το παρόν υποστηρικτικό υλικό περιλαμβάνει μια συνοπτική σύνθεση προτάσεων και οδηγιών αναφορικά με τις διαδικασίες της «Ενδοσχολικής Επιμόρφωσης» αποσκοπώντας κυρίως στην παρουσίαση χρήσιμων πρακτικών για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης των σχολικών μονάδων.

Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του Ν. 4823/2021 (ΦΕΚ Α 136 - 03.08.2021) «Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» (αρ.95,96) το παρόν υλικό προσδοκά να προσφέρει βιώσιμες προτάσεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών η οποία ενθαρρύνεται και υποστηρίζεται στο σχολικό περιβάλλον. Η ενδοσχολική επιμόρφωση, θεσμοθετείται στην Ελλάδα ως δυνατότητα ήδη από το 1988 (Νόμος 1824/1988 - ΦΕΚ 296/Α/30-12-1988 /άρθρο 12).

Ενδοσχολική Επιμόρφωση

Η Ενδοσχολική Επιμόρφωση αποτελεί μια μορφή επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου.

Η επιμόρφωση με βάση και επίκεντρο το σχολείο διέπεται από διαδικασίες οι οποίες αναγνωρίζουν τον σχολικό οργανισμό ως κοινότητα μάθησης, τα μέλη του οποίου, εντοπίζοντας τις ιδιαίτερες ανάγκες του, σχεδιάζουν επιμορφωτικές δραστηριότητες.

Τα οφέλη της Ενδοσχολικής Επιμόρφωσης είναι διττά καθώς αφενός επιδρά στην προοπτική επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών και αφετέρου συμβάλλει στην ανάπτυξη και βελτίωση του σχολικού οργανισμού.

Πρωταρχικό στόχο της Ενδοσχολικής Επιμόρφωσης αποτελεί η κάλυψη των επιμορφωτικών αναγκών των εν ενεργεία εκπαιδευτικών λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες του σχολείου καθώς και το περιεχόμενο και τους στόχους των προγραμμάτων σπουδών. Στην προσπάθεια αυτή προωθείται και αναδεικνύεται ταυτόχρονα η ικανότητα του σχολικού οργανισμού να βελτιώνεται και να αναπτύσσεται.

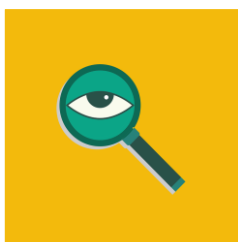
Οι Bubb και Earley (2007) ορίζουν την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ως μια συνεχή διαδικασία που περιλαμβάνει τόσο τυπικές όσο και άτυπες εμπειρίες μάθησης που επιτρέπουν στους/στις εκπαιδευτικούς ατομικά ή συλλογικά, να αναστοχαστούν ως προς τη διδακτική τους πρακτική, να ενισχύσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους και να εργαστούν προς όφελος της μάθησης.

Η συνεισφορά της ενδοσχολικής επιμόρφωσης στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η εστίαση του οργανισμού στη μάθηση, στον αναστοχαστικό διάλογο και στην ενθάρρυνση της συνεργασίας του προσωπικού για τη βελτίωση και ανάπτυξη της σχολικής μονάδας αποτελούν τα στοιχεία εκείνα που καθιστούν ένα σχολείο κοινότητα μάθησης (Bush & Middlewood, 2013).

Οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν και επιζητούν συλλογικές μορφές επιμόρφωσης που βασίζονται στις ιδιαίτερες ανάγκες της σχολικής μονάδας και συνδέονται με το παρεχόμενο εκπαιδευτικό έργο.

Συχνότερες μορφές ενδοσχολικής επιμόρφωσης με αναστοχαστική προοπτική και προοπτική επαγγελματικής ανάπτυξης

Έρευνα Δράσης

Επαγγελματικές
 Κοινότητες
 Μάθησης

Δίκτυα Μάθησης

Έρευνα - Δράση¹

«Η έρευνα δράσης είναι μια ερευνητική διαδικασία που οι ίδιοι οι άνθρωποι της πράξης διενεργούν με στόχο να βελτιώσουν τις επαγγελματικές πρακτικές τους. Είναι μια μορφή έρευνας κατά την οποία ο ερευνητής είναι ταυτόχρονα και αυτός που δρα στην πραγματικότητα που ερευνά. Σε συνεργασία με άλλους που συμμετέχουν σε αυτή την πραγματικότητα, τη διερευνούν με σκοπό να την κατανοήσουν, να ερμηνεύσουν τις δυσλειτουργίες της, να διαγνώσουν προβλήματα και προοπτικές και τελικά να παρέμβουν για να βελτιώσουν όχι μόνο την πρακτική τους αλλά και τις συνθήκες μέσα στις οποίες δρουν ως επαγγελματίες. Δηλαδή η έρευνα δράσης είναι μια διαδικασία συνεργατικής έρευνας, που προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των εμπλεκομένων στο πεδίο που ερευνάται»

(Κατσαρού & Τσάφος, 2003:14)

Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της έρευνας-δράσης στη σχολική μονάδα

- **Η διττή φύση του/της εκπαιδευτικού** (ερευνητής και εκπαιδευτικός)
- **Η σύνδεση μεταξύ θεωρίας και πράξης** (διαλεκτική σχέση μεταξύ θεωρίας και πρακτικής). Η θεωρία δε φαντάζει απρόσιτη, αλλά συμπληρώνει και εμπλουτίζει την πρακτική κρίση του εκπαιδευτικού. Μέσω αυτής της διαδικασίας εμπλουτίζεται η πρακτική και παράλληλα αναμορφώνεται και επεκτείνεται το θεωρητικό πλαίσιο.
- **Η αντιμετώπιση των προβλημάτων από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς που τα βιώνουν** (πώς μπορώ να βελτιώσω την ποιότητα της δουλειάς μου;).
- **Η δυνατότητα συνεργασίας με τα υπόλοιπα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας** (εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς, συμβούλους, ερευνητές)
- **Η ανοικτή κυκλική ή σπειροειδής διαδικασία** (δεν είναι γραμμική αλλά ανοικτή κυκλική διαδικασία)
- **Ο αναστοχαστικός χαρακτήρας** (οι συμμετέχοντες δρουν και στοχάζονται με σκοπό την κατανόηση, την αλλαγή και τη βελτίωση)
- **Η επίδραση στη μεταγνωστική διαδικασία** (ανατροφοδοτεί την εκπαιδευτική πράξη και καθοδηγεί τις σκέψεις και κατ' επέκταση τις διδακτικές ενέργειες των εκπαιδευτικών)
- **Η προοπτική επαγγελματικής ανάπτυξης** (αναπτύσσουν ουσιαστικά την ικανότητα τους για κρίση, κριτική και κατά συνέπεια επαγγελματική γνώση)

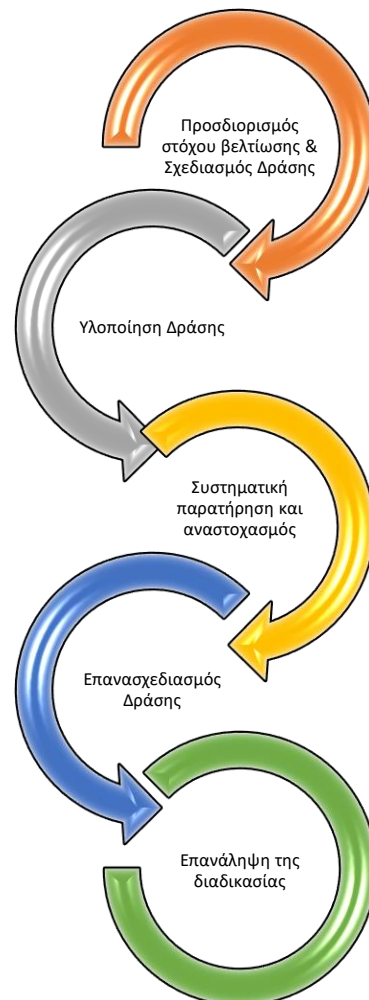
Ενδεικτικές οργανωτικές ενέργειες

1. Συγκρότηση συνεργατικής ομάδας και ορισμός υπεύθυνου (π.χ. εκπαιδευτικού, Συμβούλου Εκπαίδευσης, επιστημονικού συνεργάτη)
2. Επιλογή (προαιρετική) «Κριτικού Φίλου» (π.χ. εκπαιδευτικού, Συμβούλου Εκπαίδευσης, επιστημονικού συνεργάτη)
3. Εντοπισμός υφιστάμενης κατάστασης προς βελτίωση

¹ Με τον όρο έρευνα – δράση μεταφράζουμε τον αγγλικό όρο action research. Στην αγγλική βιβλιογραφία συναντάμε κι άλλες μεταφράσεις με επικρατέστερες τις «έρευνα δράσης» και «έρευνα-δράση».

4. Συλλογή και ανάλυση δεδομένων στο σχολικό περιβάλλον που σχετίζονται με το υπό διερεύνηση θέμα
5. Επιλογή ερευνητικών μεθόδων (ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, παρατηρήσεις) κατάλληλων για τη διερεύνηση της συγκεκριμένης σχολικής πραγματικότητας
6. Εφαρμογή επιλεγμένων εκπαιδευτικών πρακτικών και μεθόδων (κατόπιν έρευνας και κοινής απόφασης της ομάδας)
7. Παρατήρηση της εξέλιξης των ενεργειών και αναστοχασμός
8. Κριτική θεώρηση των δεδομένων και πορισμάτων σε συνάρτηση με την επιστημονική βιβλιογραφία.
9. Διαλεκτική σύνθεση θεωρίας και πράξης (επιβεβαίωση, αναθεώρηση ή/και αμφισβήτηση της υφιστάμενης θεωρίας)
10. Επανασχεδιασμός και επανάληψη της διαδικασίας, όταν κριθεί σκόπιμο.

Τα στάδια της έρευνας-δράσης (σπειροειδής μορφή)

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης

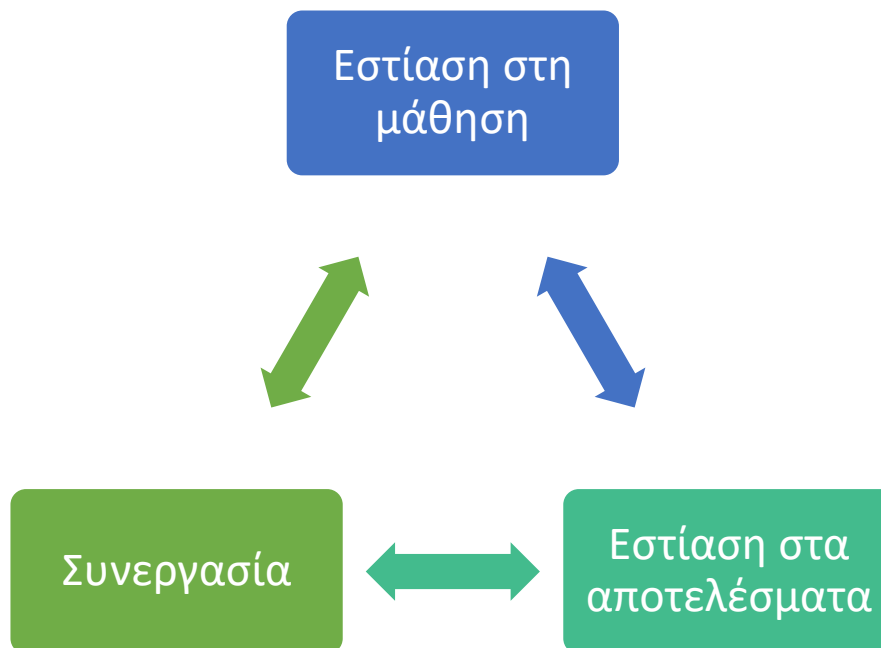
Η «Κοινότητα Μάθησης» αποτελεί ένα μαθησιακό περιβάλλον, στο οποίο οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται χρησιμοποιώντας την έρευνα – δράση προκειμένου να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα για όλους τους μαθητές/τριες. Στην προσπάθειά τους αυτή δημιουργούν τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία συνεργατικής κουλτούρας.

Η διαδικασία της ανάπτυξης μιας τέτοιας κοινότητας στο σχολείο περιλαμβάνει συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Το επαγγελματικό προσωπικό:

- απαρτίζει μια κοινότητα με κοινό όραμα και κοινή ευθύνη για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων
- διαμορφώνει συλλογικό και συμμετοχικό κλίμα
- δεσμεύεται ηθικά για μάθηση υψηλής ποιότητας για όλους και για συνεχή βελτίωση
- εμπλέκει τα μέλη σε συλλογική διερεύνηση των πρακτικών τους και των παιδαγωγικών αξιών που τις στηρίζουν
- αναπτύσσει διαλογικές, διερευνητικές και αναστοχαστικές πρακτικές.

(Nehring & Fitzsimons, 2011)

Η στοχοθεσία των «Κοινοτήτων Μάθησης»

DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2010). Learning by Doing: A Handbook for Professional Learning Communities at Work (2nd ed.). Bloomington, IN: Solution Tree.

Ενδεικτικές προτεινόμενες εκπαιδευτικές μέθοδοι

- *Βιωματικές και ενημερωτικές συναντήσεις*

Οργάνωση συνεδριών εκπαιδευτικών για επαγγελματική ενδυνάμωση μέσω της ενημέρωσής τους σε θέματα διδακτικής πρακτικής από Συμβούλους Εκπαίδευσης ή άλλους ειδικούς (επιστημονικούς συνεργάτες), καθώς και για διάχυση γνώσεων, εμπειριών και καλών πρακτικών από επιμορφωτικές δράσεις που παρακολούθησαν μέλη του προσωπικού.

- *Δειγματικές διδασκαλίες*

Οργάνωση δειγματικών μαθημάτων που διεξάγονται από Συμβούλους Εκπαίδευσης ή εκπαιδευτικούς, για την ενίσχυση της ενσωμάτωσης αλλαγών στη διδακτική προσέγγιση.

- *Ετεροπαρατήρηση*

Η ετεροπαρατήρηση παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση της διδασκαλίας και μάθησης (βλ. Οδηγό Ετεροπαρατήρησης).

- *Μελέτη Μαθήματος (lesson study)*

Η Μελέτη Μαθήματος αποτελεί μια διδακτική πρακτική για τη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης, στο πλαίσιο της οποίας οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί συνεργάζονται για τον σχεδιασμό μιας διδασκαλίας για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τη μάθηση των μαθητών, την ανατροφοδότηση και τον επανασχεδιασμό της διδασκαλίας (Δάρρα, 2020). Στο πλαίσιο της πρακτικής αυτής μια ομάδα εκπαιδευτικών που διδάσκουν το ίδιο γνωστικό αντικείμενο συναποφασίζουν για:

- τον καθορισμό των αναμενόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
- ένα θέμα που παρουσιάζει ενδιαφέρον ή χρειάζεται υποστήριξη
- τις στρατηγικές και τις μεθόδους διδασκαλίας που θα αξιοποιηθούν
- την επιλογή ενότητας στην οποία θα σχεδιάσουν αναλυτικά ένα ερευνητικό μάθημα (research lesson)
- τη διαμόρφωση του σχετικού σχεδίου διδασκαλίας, το οποίο θα εφαρμόσει στην τάξη ένα μέλος της ομάδας.

Κατά τη διεξαγωγή του ερευνητικού μαθήματος τα υπόλοιπα μέλη παρατηρούν και συλλέγουν δεδομένα για τη διδασκαλία, τα οποία αξιοποιούνται για την αξιολόγηση-ανατροφοδότηση με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων για τη βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας.

Οι κοινότητες μάθησης των εκπαιδευτικών έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Δίκτυα Μάθησης

Ο όρος «Δίκτυο» χρησιμοποιείται συχνά στην εκπαίδευση για ομάδες σχολείων που συνεργάζονται μεταξύ τους σε διάφορα επίπεδα με συγκεκριμένη θεματολογία, τα οποία αξιοποιούν τις εμπειρίες της καθημερινής πρακτικής των εκπαιδευτικών από ποικίλα σχολικά περιβάλλοντα. Προωθούν την ενεργητική συμμετοχή, την αλληλοεπίδραση και τη συνεργασία των εκπαιδευτικών καθώς και τη διάχυση καλών πρακτικών, γνώσεων και εμπειριών μεταξύ των μελών του δικτύου, που λειτουργεί ως μια κοινότητα μάθησης.

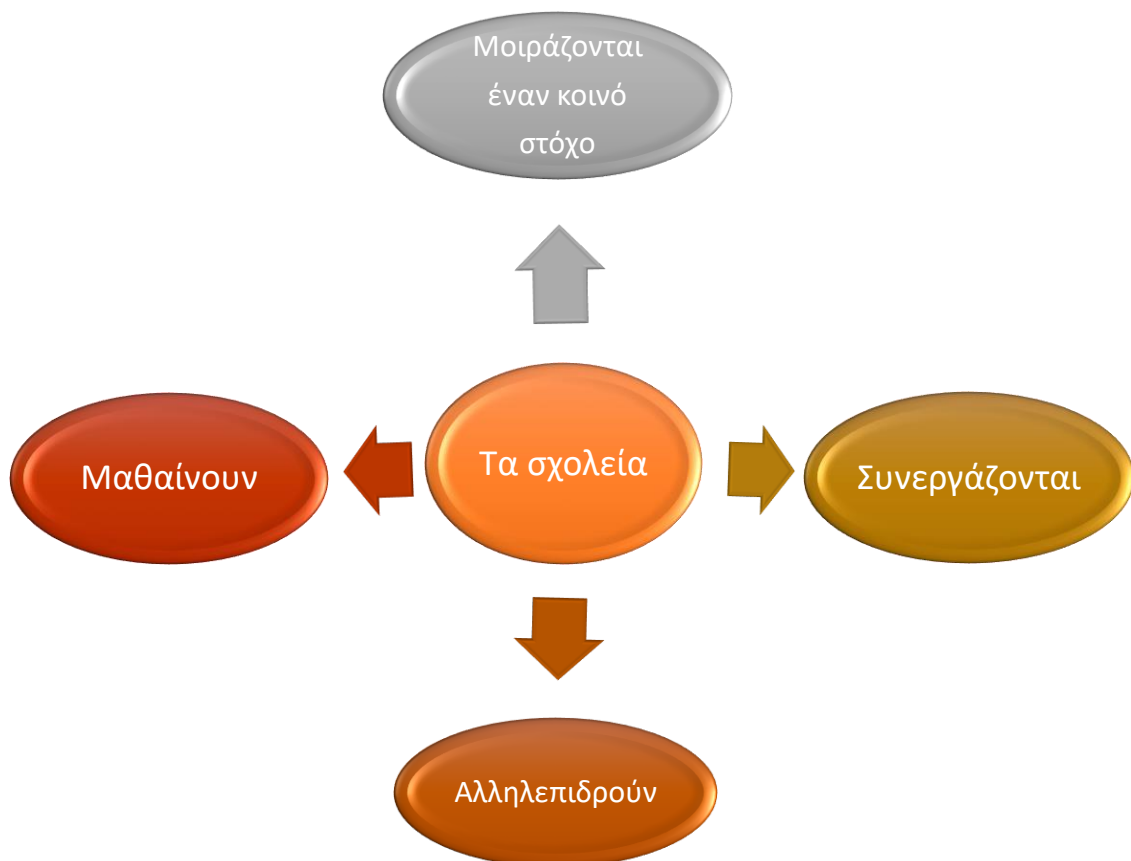
Ενδεικτικές οργανωτικές ενέργειες

- Χρήση ψηφιακών εργαλείων για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και συμμετοχής
- Αναστοχαστικές συναντήσεις/ανάπτυξη διαλόγου και αλληλεπίδρασης
- Δημιουργία δικτύων εκπαιδευτικών και συνεργαζόμενων σχολείων σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο

Βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας της δικτύωσης είναι οι ακόλουθες:

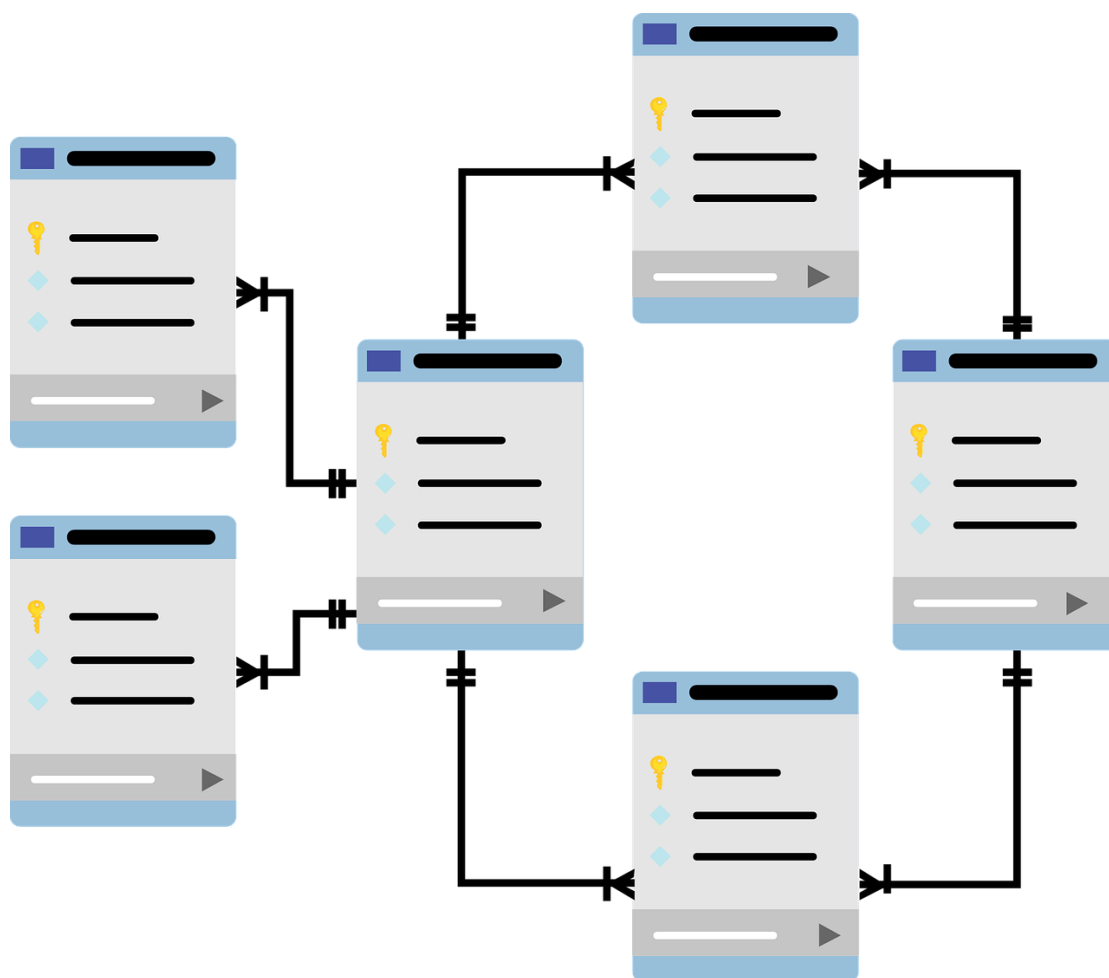
1. Σαφείς στόχοι
2. Δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης
3. Ποιότητα σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών
4. Ορθή διαχείριση του χρόνου
5. Εστίαση στα αποτελέσματα
6. Παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων

Δίκτυα Μάθησης μεταξύ σχολείων

Ενδοσχολική Επιμόρφωση

Ενδεικτικά παραδείγματα σχεδίων υλοποίησης²

² Τα ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν συνοπτική απεικόνιση των σχεδίων δράσης που έχουν υλοποιηθεί από τις σχολικές μονάδες στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτοαξιολόγησης (βλ. [Καλές Πρακτικές](#))

1. Τίτλος Δράσης: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, μια ευκαιρία για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη

Στόχος Βελτίωσης

Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε ενδοσχολικές επιμορφωτικές δράσεις για την ενίσχυση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ενέργειες που υλοποιήθηκαν

- Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των μελών της Ομάδας για τη διαμόρφωση του σχεδιασμού και την πορεία υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης με κατευθυνόμενη συζήτηση στον Σύλλογο Διδασκόντων.
- Ιεράρχηση/ προτεραιοποίηση των επιμορφωτικών αναγκών.
- Επιλογή της ευρύτερης θεματικής της επιμόρφωσης, των ωρών και των κατάλληλων επιμορφωτών.
- Προσκλήσεις σε φορείς και ειδικούς για την υλοποίηση των επιμορφωτικών δράσεων (περίπου μία το μήνα).

Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε:

- επιμόρφωση του Υπεύθυνου Σχολικών Δραστηριοτήτων σχετικά με την εξ αποστάσεως επιμόρφωση,
- υλοποίηση επιμορφώσεων σε θέματα ΤΠΕ και ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων από τη Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕ60,
- αξιοποίηση της εμπειρίας και των γνώσεων της Προϊσταμένης του Νηπιαγωγείου και Συντονίστριας της Ομάδας σε θέματα απλών εύχρηστων Web2 εργαλείων/εφαρμογών στη διδακτική πράξη, δημιουργία υλικού και αρχείου ως παρακαταθήκη με βιώσιμα αποτελέσματα για τη σχολική μονάδα,
- δημιουργία υλικού και αρχείου ως παρακαταθήκη με βιώσιμα αποτελέσματα για τη σχολική μονάδα. Το ψηφιακό υλικό συγκεντρώθηκε σε ηλεκτρονικό φάκελο και αναρτήθηκε στο Ιστολόγιο του Νηπιαγωγείου,
- αποτίμηση της αποτελεσματικότητας της ενδοσχολικής επιμόρφωσης και της επιμορφωτικής δράσης εν γένει ,
- διάχυση αποτελεσμάτων.

Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε

- Σύνδεσμοι και Οδηγοί χρήσης εφαρμογών και εργαλείων web0.
- Υλικό για ρομποτική και beebot από τη Σ.Ε.Ε, ΠΕ60.
- Υλικό και χρήσιμοι σύνδεσμοι για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο.
- Υλικό για την πολυτροπικότητα και το εργαλείο Camva.

<https://view.genial.ly/628544ce43c0b9001acdacc7/interactive-imagesxedio-drashs-epimorfwsh-ekpaideytikwn>

Πηγή: Αξιολόγηση των σχολικών μονάδων - Καλές Πρακτικές: 2ο Νηπιαγωγείο Κομοτηνής (2021 – 2022)

2. Τίτλος Δράσης: Συμμετοχή σε επιμόρφωση - ανάπτυξη ενδοσχολικής επιμόρφωσης

Στόχος Βελτίωσης

Η λειτουργία της σχολικής μονάδας ως κοινότητας μάθησης με την ανάπτυξη επιμορφωτικής δραστηριότητας.

- Διερευνητική δράση για την αποτίμηση συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικά σεμινάρια, την ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών και τη σύνδεσή τους με την επιμόρφωση.

Ενέργειες που υλοποιήθηκαν

A. Διερευνητική Δράση - Επεξεργασία Αποτελεσμάτων - Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών (87,5%) επιθυμεί τη διεξαγωγή ενδοσχολικής επιμόρφωσης κατά τη διάρκεια του τρέχοντος σχολικού έτους και στις ακόλουθες θεματικές κατά σειρά προτεραιότητας:

- Εξειδικευμένα Γνωστικά Αντικείμενα (78,6%)
- Θέματα Διδακτικής Μεθοδολογίας (75%)
- Θέματα Παιδαγωγικής Ψυχολογίας (35,7%)
- Θέματα Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών (32,1%)
- Θέματα Μαθησιακών Δυσκολιών (28,6%)
- Θέματα περί Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης (28,6%)

Όσον αφορά στους παράγοντες που εμποδίζουν τους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα, οι ερωτώμενοι δηλώνουν στην πλειονότητά τους ότι η έλλειψη χρόνου για συμμετοχή και ο χρόνος υλοποίησης των προγραμμάτων (εκτός ωραρίου απασχόλησης) είναι τα πιο σημαντικά εμπόδια. Φαίνεται πως η επιμόρφωση εντός της σχολικής μονάδας και εντός του ωραρίου εργασίας τους μπορεί να αυξήσει τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις με όλα τα οφέλη για την μαθητική αλλά και γενικότερα τη σχολική κοινότητα. Δώδεκα (12) εκπαιδευτικοί του σχολείου επιθυμούν να γίνουν εισηγητές/εισηγήτριες σε ενδεχόμενη ενδοσχολική επιμόρφωση.

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών (84,4%) επιθυμεί να συμμετέχει στη διαδικασία ετεροπαρατηρήσεων ως μέθοδο ενδοσχολικής επιμόρφωσης. Στο ερώτημα «Με ποιο κριτήριο θα επιλέγατε τα μέλη της ομάδας για ετεροπαρατήρηση» οι περισσότεροι (19/33) απάντησαν ότι θα ήθελαν να νιώθουν ότι κερδίζουν από αυτήν τη συνεργασία. Οι 15 στους 33 εκπαιδευτικούς (57,7%) θα επέλεγαν τα μέλη της ομάδας ετεροπαρατηρήσεων με βάση τις καλές διαπροσωπικές σχέσεις και οι 12 στους 33 χρειάζεται να ενδιαφέρονται για το γνωστικό αντικείμενο το οποίο διδάσκουν τα υπόλοιπα μέλη.

B. Οργάνωση των δράσεων

Ενδοσχολική Επιμόρφωση: Προκρίθηκε η ιδέα της ενδοσχολικής επιμόρφωσης με εσωτερικούς εισηγητές/τριες (εκπαιδευτικούς του σχολείου). Επειδή το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο, διερευνήθηκε η επιθυμία των 12 εκπαιδευτικών για εισήγηση σε προσωπικό επίπεδο, ώστε να δημιουργηθεί η ομάδα των εισηγητών/εισηγητριών και να καταγραφούν οι θεματικές στις οποίες θα κάνουν εισήγηση. Καταρτίστηκε πίνακας με 10 προτεινόμενα θέματα και στάλθηκε στους εκπαιδευτικούς για να δηλώσουν προτίμηση.

Ετεροπαρατηρήσεις: Η ομάδα διερεύνησε την επιθυμία των εκπαιδευτικών σε προσωπικό επίπεδο και τους παρακίνησε να δημιουργήσουν ομάδες ετεροπαρατηρήσεων ανά 2-3 άτομα. Κατεγράφησαν οι ομάδες, καθώς και οι συνδυασμοί των ατόμων στις ετεροπαρατηρήσεις, και δόθηκε στους συμμετέχοντες το χρονικό πλαίσιο ολοκλήρωσης της διαδικασίας και μια προαιρετική φόρμα ετεροπαρατηρήσεων.

Γ. Πραγματοποίηση δράσεων

Οι ομάδες εργάστηκαν χωρίς παρέμβαση σχεδιάζοντας τον τρόπο και τον χρόνο διενέργειας των ετεροπαρατηρήσεων. Από την ομάδα δράσης δόθηκε το χρονικό περιθώριο ενός μήνα, μια προαιρετική φόρμα ετεροπαρατηρήσεων, ένα ερωτηματολόγιο εισόδου και ένα ερωτηματολόγιο εξόδου (μέσω Google Docs).

Παράλληλα ξεκίνησε η πραγματοποίηση των εισηγήσεων στο πλαίσιο της ενδοσχολικής επιμόρφωσης. Στην αρχή κάθε εισήγησης δόθηκε στους συμμετέχοντες ερωτηματολόγιο από τον/την εισηγητή/τρια, μέρος του οποίου συμπλήρωσαν πριν την έναρξη της εισήγησης και το υπόλοιπο μετά το τέλος της εισήγησης. Τα θέματα των εισηγήσεων ήταν τα ακόλουθα:

1. «Ο ρόλος του Διαπλασιασικού Μοντέλου Κινήτρων στην Φυσική Αγωγή»
2. «Θεατρικά Εργαλεία ως Διδακτικά Εργαλεία».
3. «Δημιουργική Γραφή».
4. «E-class και Ανεστραμμένη τάξη».

Αποτελέσματα της Δράσης

Τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων εξόδου και εισόδου έδειξαν ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών πιστεύει πολύ έως πάρα πολύ ότι η ετεροπαρατήρηση τους βοήθησε όσον αφορά την διδακτική μεθοδολογία, τον τρόπο διαχείρισης της τάξης, την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, το συνεργατικό κλίμα, την καθημερινότητα της τάξης και την αυτοβελτίωσή τους, πράγμα που επιβεβαίωσε τις προσδοκίες τους (ερωτηματολόγιο εισόδου). Ένα 30% των συναδέλφων ανέφεραν ότι συνάντησαν δυσκολίες κατά τη διαδικασία της ετεροπαρατήρησης με πιο σημαντική τα πρακτικά προβλήματα του ωραρίου. Ένα υψηλό ποσοστό των εκπαιδευτικών (70%) εξέφρασε την επιθυμία να καθιερωθεί η ετεροπαρατήρηση ως μορφή ενδοσχολικής επιμόρφωσης στο σχολείο.

Όλοι οι εκπαιδευτικοί έκριναν την παρακολούθηση της εισήγησης που επέλεξαν ως πάρα πολύ ικανοποιητική ως προς την επίτευξη των στόχων που είχαν θέσει πριν την παρακολούθηση, ενώ μέρος αυτών έκρινε ότι απέκτησε θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις, ότι τους βοήθησε να ξεκινήσουν κάποια συνεργασία με συναδέλφους, ότι εμπλούτισαν τις διδακτικές πρακτικές τους, ότι η παρακολούθηση έδωσε κίνητρο, και ότι θα αξιοποιήσουν τις νέες γνώσεις.

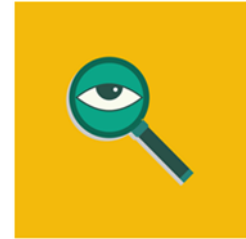
Πηγή: Αξιολόγηση των σχολικών μονάδων - Καλές Πρακτικές: 2ο Πρότυπο Γενικό Λύκειο Αθήνας (2021 – 2022)

3. Τίτλος Δράσης: Ο κριτικός αναστοχασμός στην εκπαιδευτική πράξη

Στόχος Βελτίωσης

Η δράση στοχεύει στο να εντάξουν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου την αυτοαξιολόγηση και την ετεροαξιολόγηση στην καθημερινή διδακτική πράξη.

Στη συζήτηση που έγινε στην αρχή της χρονιάς κατά την πρώτη παιδαγωγική συνεδρίαση έγινε εμφανής η ανάγκη διερεύνησης τρόπων ώστε το εκπαιδευτικό έργο να γίνει πιο αποδοτικό και κατάλληλο για μαθητές που παρουσιάζουν διαφοροποιημένες ανάγκες. Παρατηρήθηκε επίσης πως οι εκπαιδευτικοί του σχολείου τόσο οι αρχαιότεροι όσο και οι νεότεροι δεν είχαν κουλτούρα αξιολόγησης του έργου τους, αν και στην πλειοψηφία τους ήταν ανοικτοί στη βελτίωση και συζητούσαν προκειμένου να βρεθούν λύσεις για θέματα που αντιμετωπίζουν στην τάξη.

Ενέργειες που υλοποιήθηκαν

Η δράση ξεκίνησε με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από όλους τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας, προκειμένου ο καθένας να συνειδητοποιήσει τις ανάγκες και τις προτεραιότητές του. Διαπιστώθηκε πως αρκετοί συνάδελφοι διδάσκουν πρώτη φορά σε σχολεία και δεν είναι εξοικειωμένοι με την αξιολόγηση του έργου τους και ειδικά με την αυτοαξιολόγηση. Για αυτό αξιοποιήθηκε ο ρόλος του μέντορα προκειμένου να ασκηθούν στην παρατήρηση, στη σύνταξη φύλλων παρατήρησης και στην τήρηση ημερολογίων.

Η δράση υποστηρίχτηκε από επιστημονική ομάδα του ΤΕΑΠΗ. Μεταξύ άλλων προτάθηκε να τηρούν ημερολόγιο μαθητές από κάθε τμήμα, για το πώς αντιλαμβάνονται την εκπαιδευτική διαδικασία και τους τρόπους με τους οποίους αξιολογούνται. Διεξήχθησαν ομαδικές αλλά και ατομικές συνεντεύξεις από μαθητές/τριες. Οι συνεντεύξεις αυτές και τα φύλλα ημερολογίου συγκεντρώθηκαν και συζητήθηκαν με τους καθηγητές του ΕΚΠΑ.

Οι εκπαιδευτικοί ενημερώθηκαν για τα αποτελέσματα, ενώ ζητήθηκε και η γνώμη των γονιών μέσω ερωτηματολογίου.

Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε

Παρατίθενται τα δύο ερωτηματολόγια για την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευτικών και το άρθρο για τη σημασία του αναστοχασμού στο περιοδικό Νέα Παιδεία:

1ο:

<https://docs.google.com/forms/d/1gmXQN43pBjJJQT3UulCFAKHKWRv3WDOWkFggoAIEb00/edit?pli=1>

2ο:

https://docs.google.com/forms/d/1vFpssVujcEm7DDT1wUroDQjW_ro2U1x55QVCIP7_Gl8/edit

Άρθρο για τη διαδικασία του αναστοχασμού: <https://neapaideia-glossa.gr/articles/1196>

Πηγή: Αξιολόγηση των σχολικών μονάδων - Καλές Πρακτικές: 1ο Γυμνάσιο Λαυρίου (2023 – 2024)

Βιβλιογραφία

- Bubb, S. & P. Earley (2010) *Helping staff develop in schools*. London: Sage
- Bubb, S. & P. Earley (2007) *Leading and managing continuing professional development*. London: Sage (2nd ed.).
- Bush, T. & D. Middlewood (2013) *Leading and managing people in education* London. Sage (3rd ed.)
- Δάρρα, Μ. (2020). Η Εφαρμογή της Μελέτης Μαθήματος (Lesson Study) στην Αρχική Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών. *Επιστήμες Αγωγής*, 2, 30-52.
- Darling-Hammond, L., Chung Wei, R., Andree, A., Richardson, N., & Orphanos, S. (2009). *Professional learning in the learning profession*. Washington, DC: National Staff Development Council
- DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2010). *Learning by Doing: A Handbook for Professional Learning Communities at Work* (2nd ed.). Bloomington, IN: Solution Tree.
- Elliott, J. (1998). *The curriculum experiment: meeting the challenge of social change*. Buckingham: Open University Press.
- Elliott, J. (1991) *Action Research for Educational Change*. Open University Press, Buckingham.
- Fullan, M. (1995). The school as a learning organization: Distant dreams. *Theory into Practice*, 34(4), pp. 230-235.
- Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2003). *Από τη διδασκαλία στην έρευνα - Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης*. Αθήνα: Σαββάλας
- Καψάσκη, Α., Δαργέντα, Ε., Πατεράκη, Α., & Στράντζαλος, Α. (2016). Peer Learning @ Rethymno 2013-2014: Ομότιμη Συνεργατική Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών. Στο Γ. Μπαγάκης, *Μεθοδολογία, πολιτικές, πρακτικές επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού που βασίζονται στο σχολείο (SCHOOL BASED)*. Αθήνα, Γρηγόρης.
- Knudsen, H.J., Hadzibegovic-Bubanja, E., Nielsen, S., Petkova, E. and Nikolovska, M. (2013). *School-based in-service teacher training in Montenegro: A handbook for policy makers and practitioners*. DOI 10.2816/18871
- Λιακοπούλου, Μ. (2014). Η σχολική μονάδα ως εστία επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών. Στους Ζ. Παπαναούμ & Μ. Λιακοπούλου (Επιμ. Εκδ.), *Υποστηρίζοντας την Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών: εγχειρίδιο επιμόρφωσης* (σσ.36-60). Εκδόσεις Υ.ΠΑΙ.Θ.
- McLaughlin, M.W & Talbert, J.E (2001) *Professional communities and the work of high school teaching*. Chicago. University of Chicago Press.
- McLaughlin, M.W. & Talbert, J.E. (2006) *Building School-Based Teacher Learning Communities*. New York: Teachers College Press, Teachers College, Columbia University.
- Nehring, J., & Fitzsimons, G. (2011) The professional learning community as subversive activity: countering the culture of conventional schooling. *Professional Development in Education*, 37(4), 513-535, DOI: [10.1080/19415257.2010.536072](https://doi.org/10.1080/19415257.2010.536072)
- Πασιάς, Γ., & Καλοσπύρος, Ν. (2015). Το «συμβάν» του «Πρότυπου Πειραματικού Σχολείου» ως «οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης»: Η περίπτωση του ΠΠΛ Αναβρύτων (2011-2014). *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, (2), 1216-1225.
- Stoll, L. & K.S. Louis (2007) *Professional learning communities: divergence, depth, and dilemma*. Maidenhead: Open University Press.
- Τσάφος, Β. (2014). Συμμετοχικές και δυναμικές μορφές επιμόρφωσης: Θεωρητική πλαισίωση και πρακτικοί προσανατολισμοί. Στο Ζ. Παπαναούμ & Μ. Λιακοπούλου

(Επιμ. Εκδ.). *Υποστηρίζοντας την Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών: εγχειρίδιο επιμόρφωσης* (σσ.23-35). Εκδόσεις Υ.ΠΑΙ.Θ.

Τσάφος, Β., & Κατσαρού, Ε. (2013). Υποστηρίζοντας την αλλαγή στο σχολείο μέσα από συμμετοχικές και αναστοχαστικές επιμορφωτικές διαδικασίες. Στο Κ. Καρράς, Π. Καλογιαννάκη, C.C. Wolhuter & Ν. Ανδρεαδάκης (Επιμ.), *Εκπαίδευση και εκπαίδευση εκπαιδευτικών στον κόσμο*. Πρακτικά 1ου Διεθνούς Συμποσίου. ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης, 285-294.

